

Právní nauka

SUBJEKTY

Obecně

Způsobilost k právům a povinnostem – **právní osobnost** (právní subjektivita)

Je způsobilost každé osoby mít v mezích právního řádu práva a povinnosti

Způsobilost k právně relevantnímu jednání – **svéprávnost**

Je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem

Osoby fyzické

Právní osobnost

vzniká narozením (také plodu v lůně mateřském, pokud se narodí dítě živé)

Nemůže být odňata ani omezena a osoba sama se ji nemůže vzdát

Svéprávnost

Plná svéprávnost nastává na základě jedné z níže uvedených skutečností

- a) Zletilostí tj. dovršením osmnáctého roku věku
- b) Uzavřením manželství
- c) Na základě rozhodnutí soudu

Plnou svéprávnost nemají

- a) Nezletilci (způsobilost k právnímu jednání dle vospělosti)
- b) Zletilé fyzické osoby, jejichž svéprávnost byla omezena rozhodnutím soudu

Přiznání svéprávnosti

- a) dosáhl věku šestnácti let,
- b) jsou osvědčeny následující schopnosti
 - sám se živit
 - obstarat si své záležitosti a pokud s návrhem
- c) zákonný zástupce s návrhem souhlasí

Omezení svéprávnosti

- jen v zájmu člověka, jehož se to týká,
 - po jeho zhlédnutí
 - s plným uznáváním jeho práv a jeho osobní jedinečnosti
 - Je třeba brát v úvahu stupeň a neschopnosti
- Výlučně v pravomoci soudu , nemůže zbavit svéprávnosti zcela
Jedná se o dočasné opatření max. 3 roky (lze prodloužit)

Ochrana jména a bydliště

Jméno člověka – je jeho osobní jméno a příjmení, popřípadě jeho další jména a rodná příjmení

Každý má právo své jméno v právním styku užívat a má právo na ochranu svého jména

Bydliště člověka

v místě, kde se zdržuje (faktický stav)

s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale; úmysl může vyplývat z jeho prohlášení nebo z okolností případu.

Uvádí-li člověk jako své bydliště jiné místo než své skutečné bydliště, může se každý dovolat i jeho skutečného bydliště. Proti tomu, kdo se v dobré víře dovolá uvedeného místa, nemůže člověk namítat, že má své skutečné bydliště v jiném místě.

Nemá-li člověk bydliště, považuje se za ně místo, kde žije. Nelze-li takové místo zjistit, anebo lze-li je zjistit jen s neúměrnými obtížemi, považuje se za bydliště člověka místo, kde má majetek, popřípadě místo, kde měl bydliště naposledy.

Příbuzenství a osoby blízké

Příbuzenství

A. Pokrevní

Linie přímá – jedna osoba pochází od druhé

Linie nepřímá – osoby mají společného předka

B. Osvojení

Švagrovství

Poměr mezi jedním z manželů a příbuznými druhého manžela

Osoba blízká

je příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní. Má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí.

Právní osoby

Osoba odlišná od fyzické osoby

Organizovaný útvar, který má podle zákona právní osobnost tzv. subjektivitu

Pojmové znaky

Subjektivita (právní osobnost) – způsobilost mít v mezích právního řádu práva a povinnosti. PO mohou mít práva a povinnosti bez zřetele na předmět své činnosti, pokud se slučují s jejich povahou

Způsobilost k právním jednáním

Deliktní způsobilost - odpovědnost za protiprávní jednání

Majetková autonomie – PO má ve svém vlastnictví samostatný majetek tj. oddělení od majetku členů, zakladatelů či jiných osob
Jejich uspořádání představuje určitý organizační celek

Účel právnických osob

- a) splnění zvláštních podmínek
- b) zákaz ustanovit právnickou osobu za účelem určitých negativních činnosti
- c) k založení ozbrojené právnické osoby je vázáno na zákon nebo na dovozené podnikání nebo na sportovní činnost

Klasifikace právnických osob

- a) Právnické osoby veřejného práva
- b) Právnické osoby soukromého práva

Korporace

- organizované společenství osob
- Soukromoprávní korporace – obchodní korporace, neziskové korporace (spolek), společenství vlastníků které spravují dům s jednotkami
- Veřejnoprávní korporace – stát, útvary územní samosprávy, útvary stavovské samosprávy

Fundace

- účelově vyčleněný majetek
- Soukromoprávní fundace – nadace
- Veřejnoprávní fundace – fondy (Fond národního majetku, pozemkový fond)

Útvary smíšené

- Ústavy – školy, nemocnice, muzea, vědecké instituce

Korporace

-společenství osob

-minimální počet osob je stanoven pro konkrétní typy korporací. Při poklesu minimálního bude poskytnuta přiměřená lhůta pro zjednání nápravy, jinak bude soudem i bez návrhu zrušena

Fundace

-Právnícká osoba vytvořena majetkem určeným k určitému účelu

-Její vnitřní poměry upravuje statut

Nadace – založena k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu (veřejně prospěšný, dobročinný). Možnost podnikání je omezena, pouze jako vedlejší činnost.

Nadační fond - založena k účelu užitečnému společensky nebo hospodářsky, nemusí tomuto účelu sloužit trvale

Ústav

Spojuje prvky osobní a majetkové

Ustavena za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky. Provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za předem stanovených podmínek

Identifikace právnické osoby

Název

musí odlišit PO od jiných, musí obsahovat označení právní formy a nesmí být klamavý

se souhlasem osoby může obsahovat i jméno člověka nebo prvek názvu jiné právnické osoby

PO má právo na právní ochranu svého názvu

Sídlo

Skutečné sídlo tj. místo, kde se nacházejí řídicí orgány a jehož se může každý dovolat

Zápis do veřejného rejstříku

Slouží k identifikaci PO a některé zápisy mají konstitutivní povahu, tj. právní skutečnosti nastávají až tímto zápisem

Princip materiální publicity – proti tomu, kdo jedná v důvěru v provedený zápis, nelze uplatnit, že zápis neodpovídá skutečnosti

Princip formální publicity – veřejné rejstříky jsou obecně přístupné

Orgány právnické osoby

Orgánem PO se rozumí její složka, která má výhradně postavení v organizační struktuře právnické osoby

Nejvyšší orgán PO bývá shromáždění všech společníků nebo členů (valná hromada nebo členská schůze) a má generální působnost

Pro jednání ve věch záležitostech je vytvořen statutární orgán

- individuální (ředitel, jediný jednatel)
- kolektivní (představenstvo, výbor) – většinou rozhoduje většina přítomných

Kontrolní činnosti bývá svěřena dozorčí radě nebo kontrolní komisi

Jednání právnické osoby

Za právnickou osobu jedná v zastoupení fyzická osoba

Statutární orgán (zákonný zástupce) – zastupuje PO ve všech záležitostech

Zaměstnanci – zastupují PO v rozsahu obvyklém vzhledem k jejich zařazení nebo funkci

Smluvní zastoupení na základě smlouvy o zastoupení a rozsah musí být uveden v plné moci

Prokura- podnikatel zapsaný v obchodní rejstříku udělením prokury zmocňuje prokuristu k právním jednáním k nimž dochází při provozu obchodního závodu, a to i k těm, pro která se jinak vyžaduje zvláštní plná moc

Zastoupení

Smluvní zastoupení

Dohoda mezi zastoupeným a zástupcem

Zákonné zastoupení

Vzniká přímo na základě zákona (např. nezletilý)

Zástupcem je ten, kdo právně jedná za jinou osobu . Zástupce vždy

- Jedná za jinou osobu
- Jejím jménem
- Na její účet
- Projevuje svou vlastní vůli

Je-li zástupce v dobré víře nebo musel-li vědět o určité okolnosti, přihlíží se k tomu i u zastoupeného;

Zástupce

- Zástupcem nemůže být osoba, jejíž zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupené
- Zástupcem nemůže být osoba, která nemá dostatek způsobilosti právně jednat
- Zástupce je povinen jednat osobně
- Je možné, aby osoba měla víc než jednoho zástupce
- Překročí-li zástupce oprávnění, zavazuje právní jednání zastoupeného jenom za podmínky, že ho bez zbytečného odkladu schválí
- Má-li zastoupení víc zástupců, platí, že každý může jednat samostatně (pokud se neprokáže opak)

Smluvní zastoupení

Smlouvou (dohoda) mezi zmocnitelem (zastoupený) a zmocněncem (zástupce)

Přímé zastoupení – jménem na účet zastoupeného

Nepřímé zastoupení – svým jménem na účet zastoupeného

Smlouva o zastoupení obsahuje rozsah tj. okruh záležitostí v nichž je zmocněnec jednat

Plná moc je osvědčení o existenci zastoupení vůči třetím osobám (označení subjektů, rozsahu oprávnění, podpis, datum, doba trvání)

všeobecná (generální) – pro všechny jednání

speciální – pro jediné jednání

Písemná forma se nevyžaduje ani pro smlouvu ani pro plnou moc (ledaže stanoví zákon)

Zánik smluvního zastoupení – vykonáním, výpovědí, odvoláním, smrtí zmocněnce nebo zmocnitele

Zákonné zastoupení

Účelem je ochrana zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv
Vzniká přímo ze zákona

Při výkonu svých oprávnění zástupce nesmí

- ❖ Za zastoupeného jednat ve věcech vzniku a zániku manželství, výkonu rodičovských práv a povinností, pořízení pro případ smrti
- ❖ Odejmout zastoupenému věc zvláštní obliby
- ❖ Vykonávat funkci hrozí-li střet zájmů, v takovém případě určí soud „kolizního opatrovníka“
- ❖ Požadovat od zastoupeného odměnu s výjimkou odměny za správu jmění, kterou může soud přiznat

Opatrovnictví fyzické osoby

Opatrovníka jmenuje soud člověku, je-li to třeba k ochraně jeho zájmů, nebo vyžaduje-li to veřejný zájem, např. člověku

- Jehož svéprávnost soud omezil
- Neznámého pobytu
- Jehož zdravotní stav působí potíže při správě jmění nebo hájení práv
- Nezletilá osoba se stala dědicem jmění po zůstaviteli společně se svými zákonnými zástupci

Pokud soud jmenuje více opatrovníků a nestaví rozsah jejich rozhodování, jsou opatrovníci povinni jednat společně

Opatrovník je povinen

- Udržovat styk s opatrovancem vhodným způsobem
- Projevovat skutečný zájem
- Dbát o opatrovancův zdravotní stav
- Chránit jeho zájmy a dbát jeho názorů
- Jednat jenom v míře, ve které opatrovanec není způsobilý jednat
- Opatrovanec je vždy schopen jednat v běžných záležitostech každodenního života